

دانشگاه تربیت معلم تهران

دانشکده علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

برنامه ریزی درسی

موضوع

(بررسی تأثیر درس برنامه ریزی تحصیلی و شغلی بر خود پندارنده و

رضایتمندی تحصیلی . دانش آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه دولتی

در سال ۱۳۸۱-۸۲ شهرستان ممسنی)

۱۳۸۲ / ۹ / ۱۰

استاد راهنما:

دکتر رضا محمودی

استاد مشاور

دکتر مجید علی عسگری

پژوهشگر:

اسماعیل رحیمی

مهر ۱۳۸۲

کتابخانه
دانشگاه تربیت معلم تهران

۴۹۴۵۲

بسمه تعالی

این پایان نامه در روز چهارشنبه مورخ ۸۲/۷/۳۰ تحت عنوان «بررسی تأثیر درس برنامه ریزی تحصیلی و شغلی بر خود پنداره و رضایتمندی تحصیلی دانش آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه دولتی در سال ۸۲-۸۱ شهر ستان ممسنی». در حضور اساتید داور مطرح و پس از دفاع با درجه عالی و نمره ۱۹ مورد قبول واقع شد.

استاد راهنما: جناب آقای دکتر رضا محمودی

استاد مشاور: جناب آقای دکتر مجید علی عسکری

استاد داور داخلی: جناب آقای دکتر حسن رستگارپور

استاد داور خارجی: سرکار خانم دکتر بازارگادی

نماینده تحصیلات تکمیلی و مدیر گروه

تقدیم به :

- پدر و مادرم ، که مهر ورزیدن را به من آموختند
- روح پر فتوح برادر شهیدم ، که جان شیرین خویش را در راه دفاع و
اعتلای میهن عزیز از دست داد.
- همسرم ، که روشنی بخش مسیر زندگیم و گرما بخش آن
- دخترم ، عصاره وجودم

تشکر و قدردانی

بنام خدا

پس از حمد و ثنای خداوند قادر متعال ، وثیفه خود می دانم از کلیه عزیزانی که بطور مستقیم و غیر مستقیم بنده را در انجام این تحقیق یاری نموده اند، تشکر و قدردانی نمایم.

از جناب آقای دکتر محمودی به خاطر راهنمایی های ارزنده ایشان ،

از جناب آقای دکتر علی عسگری بخاطر مشاورت های بی دریغشان،

از جناب آقای دکتر رستگارپور و سرکارخانم پاسارگادی به عنوان اساتید

داور به خاطر حضور پربارشان در جلسه دفاعیه تشکر می نمایم.

چکیده تحقیق

برنامه‌ریزی دقیق و عاقلانه می‌تواند انسان را از سرگردانی نجات دهد و به احساس رضایت در او منجر گردد. این امر مستلزم آگاهی از مسائل محیطی و دنیای گسترده امروز و شناخت توانایی‌های خود است. شغل و تحصیل از عوامل سازنده زندگی امروز به شمار می‌روند که جامعه صنعتی به طرز گسترده‌ای هر دوی آنها را تخصصی کرده است. پس برای پیوند و انطباق میان علائق، تواناییها و استعدادها، خودپنداره و رضایتمندی تحصیلی از یک سو و کوشش‌هایی که برای کسب علوم و فنون و مهارت‌ها از سوی دیگر بعمل می‌آید وجود نظام راهنمایی تحصیلی - شغلی ضروری است.

در این تحقیق بررسی درس برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی روی خود پنداره و رضایتمندی تحصیلی از طریق روشهای آماری آزمون t برای گروههای مستقل، و تحلیل واریانس یک طرفه (f) مورد بررسی قرار گرفته است.

نمونه مورد تحقیق شامل ۲۵۰ دانش آموز دختر پایه دوم مقطع متوسطه (۱۲۵ نفر در گروه گذرانده و ۱۲۵ نفر در گروه نگذارنده) با همکاری واحد آمار و بودجه آموزش و پرورش شهرستان ممسنی، از هر رشته و شاخه تحصیلی به تناسب درصد توزیع آنها در جامعه آماری با استفاده از نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند.

به منظور بررسی تاثیر درس برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی روی متغیرهای مورد ذکر شده از دو فرم مقیاس خود پندارنده (راجرز) برای سنجش میزان خود پنداره، و پرسشنامه محقق ساخته رضایتمندی تحصیلی استفاده گردیده است.

نتایج این تحقیق به شرح زیر بود:

- ۱- بررسی تاثیر برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی روی خودپنداره دانش آموزان نشان داد که متغیر مستقل روی خودپنداره با اطمینان ۹۵ درصد تاثیر مثبت می‌گذارد.
- ۲- بررسی تاثیر برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی روی رضایتمندی تحصیلی دانش آموزان نشان داد که متغیر مستقل روی رضایتمندی تحصیلی با اطمینان ۹۵ درصد تاثیر مثبت می‌گذارد.

۲- بررسی تاثیر رشته تحصیلی انتخابی دانش آموز روی خودپنداره از طریق تحلیل واریانس یک طرفه (f) نشان داد که رشته تحصیلی انتخابی نمی تواند عاملی جهت رشد خود پنداره دانش آموز باشد.

۴- بررسی تاثیر رشته تحصیلی انتخابی دانش آموز روی رضایتمندی تحصیلی از طریق تحلیل واریانس یک طرفه (f) نشان داد که رشته تحصیلی انتخابی نمی تواند عاملی جهت رشد رضایتمندی تحصیلی دانش آموز باشد.

از باهم‌نگری یافته‌های این تحقیق و بعضی تحقیقات پیشین که منجر به تغییر محتوا و حجم کتاب و شیوه جدید تدریس به این نتیجه می‌رسیم که محتوی، روشهای آموزشی و ارزشیابی این برنامه درسی با محتوی در جهت تحقق اهداف برنامه‌ریزان طرح‌ریزی شده است. از این رو ادامه این برنامه درسی فعلی و روشهای معمول جهت آموزش این درس مورد تأیید قرار می‌گیرد.

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
۱	فصل اول : طرح تحقیق
۲	مقدمه
۳	بیان مسئله
۵	ضرورت انجام تحقیق
۷	اهداف تحقیق
۷	فرضیه های تحقیق
۸	تعریف عملیاتی واژه ها و اصطلاحات
۱۱	فصل دوم : ادبیات و پیشینه تحقیق
۱۲	مقدمه
۱۳	تاریخچه راهنمایی و مشاوره
۱۷	اهمیت و ضرورت راهنمایی تحصیلی
۱۸	اهداف راهنمایی تحصیلی
۱۹	اصول راهنمایی تحصیلی
۲۱	راهنمایی تحصیلی در دوره دبیرستان
۲۳	تعاریف راهنمایی حرفه ای شغلی
۲۴	اهمیت انتخاب شغل
۲۵	اهداف راهنمایی حرفه ای شغل
۲۶	اهداف برنامه ریزی راهنمایی و مشاوره شغلی

۲۷	نظریه ها و تئوری های انتخاب شغل
۳۲	رابطه راهنمایی تحصیلی و شغلی
۳۳	درس برنامه ریزی تحصیلی - شغلی
۳۴	هدفهای کلی و رفتاری درس برنامه ریزی تحصیلی و شغلی
۳۵	هدفهای رفتاری
۳۶	ابزار مورد استفاده در درس برنامه ریزی تحصیلی و شغلی
۳۹	خودپنداره
۴۱	تعاریف خودپنداره
۴۳	نظریه های خودپنداره
۴۶	تاملی بر نظریه راجرز در مورد خود
۴۹	عوامل موثر بر خودپنداره
۵۱	ویژگی های اصلی خودپنداره
۵۲	الگوی چند وجهی و سلسله مراتبی از خودپنداره
۵۴	رضایتمندی تحصیلی
۵۷	ارتباط رضایتمندی تحصیلی با موفقیت تحصیلی
۵۸	تصمیم گیری
۶۱	علاقه
۶۳	ارجحیت در انتخاب
۶۵	مروری بر پیشینه تحقیق
۶۸	نتیجه گیری از مبانی نظری و تحقیقی پژوهش

۷۰	فصل سوم : روش تحقیق
۷۱	روش تحقیق
۷۲	جامعه آماری
۷۲	نمونه آماری پژوهش و روش نمونه گیری
۷۴	ابزار گردآوری اطلاعات
۷۴	آزمون خودپنداره راجرز
۷۵	پرسشنامه رضایتمندی تحصیلی
۷۶	روایی ابزار جمع آوری اطلاعات
۷۷	پایایی ابزار گردآوری اطلاعات
۷۸	روش اجرا
۷۸	روشهای آماری
۷۹	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها
۸۰	مقدمه
۸۰	توزیع فراوانی گروه نمونه
۸۱	شاخص های توصیفی نمرات خودپندارنده
۸۲	شاخص های توصیفی نمرات رضایتمندی تحصیلی
۸۳	شاخص های توصیفی نمرات خودپنداره براساس رشته تحصیلی
۸۵	شاخص های توصیفی نمرات رضایتمندی تحصیلی براساس رشته تحصیلی
۸۷	تحلیل t گروههای مستقل آزمون خودپنداره
۸۸	تحلیل t گروههای مستقل آزمون رضایتمندی تحصیلی

۸۹	تحلیل واریانس یک طرفه نمرات خودپندارنده
۹۰	تحلیل واریانس یک طرفه نمرات رضایتمندی تحصیلی
۹۱	فصل پنجم : بحث ، نتیجه گیری و پیشنهادات
۹۲	مقدمه
۹۲	خلاصه تحقیق
۹۵	بحث و نتیجه گیری
۹۸	محدودیت‌های تحقیق
۹۹	پیشنهادات
۱۰۱	منابع
۱۰۲	منابع فارسی
۱۰۶	منابع انگلیسی
۱۰۷	پیوستها
۱۰۸	پیوست ۱ - آزمون خودپنداره راجرز فرم الف
۱۰۹	پیوست ۲ - آزمون خودپنداره راجرز فرم ب
۱۱۰	پیوست ۳ - پرسشنامه رضایتمندی تحصیلی محقق ساخته

فهرست جداول

صفحه	عنوان و شماره جدول
۸۰	جدول ۱-۴ توزیع فراوانی گروه نمونه
۸۱	جدول ۲-۴ شاخص های توصیفی نمرات خودپنداره
۸۲	جدول ۳-۴ شاخص های توصیفی نمرات رضایتمندی تحصیلی
	جدول ۴-۴ شاخص های توصیفی نمرات خودپنداره براساس
۸۳	رشته تحصیلی
	جدول ۵-۴ شاخص های توصیفی نمرات رضایتمندی تحصیلی
۸۵	براساس رشته تحصیلی
۸۷	جدول ۶-۴ تحلیل t گروههای مستقل آزمون خودپنداره
۸۸	جدول ۷-۴ تحلیل t گروههای مستقل آزمون رضایتمندی تحصیلی
۸۹	جدول ۸-۴ تحلیل واریانس یک طرفه نمرات خودپنداره
۹۰	جدول ۹-۴ تحلیل واریانس یک طرفه نمرات رضایتمندی تحصیلی

فصل اول

طرح تحقیق

مقدمه

انسان در زندگی دارای بسیاری از نیازها، آرزوها، احتیاجات و علایق است که رضای آنها متأثر از محیط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، اقلیمی خاص آن فرد است. تلاش برای برآوردن این نیازها قسمت اعظم فعالیت‌های انسان را به خود اختصاص می‌دهد. پیچیدگی روزافزون تکنولوژی، آمادگی عقلانی بیشتر و سطح تربیتی بالاتری را برای تحقق این نیازها می‌طلبد.

انسان نیازمند احساس ارزشمندی و موفقیت است و عدم دسترسی به امکانات اجتماعی موجب ناکامی و احساس شکست او می‌شود.

«برنامه‌ریزی دقیق و عاقلانه می‌تواند انسان را از سرگردانی نجات دهد و به احساس رضایت در او منجر گردد. این امر مستلزم آگاهی از مسائل محیطی و دنیای گسترده امروز و شناخت توانایی‌های خود است. شغل و تحصیل از عوامل سازنده زندگی انسان امروز به شمار می‌روند که جامعه صنعتی به طرز گسترده‌ای هر دوی آنها را تخصصی کرده است. (رئوفی، ثنایی ۱۳۷۷).»

دانش‌آموزان پس از پایان دوره راهنمایی و ورود به دوره آموزش متوسطه آمادگی لازم را برای انتخاب رشته و شغل کسب می‌کنند. این انتخاب نقش سازنده‌ای در زندگی فردی و اجتماعی آنها ایفا خواهد کرد. عوامل مهم در این انتخاب شامل: عوامل فردی، عوامل محیطی، آگاهی از رشته‌های مختلف تحصیل و مشاغل و حرفه‌های متعدد و متنوع است.

برنامه‌ریزی برای تحصیل وسیله‌ای است که توسط آن شخص مطمئن می‌شود که توانایی‌ها و مهارت‌هایش پرورش می‌یابند و به مدد آن سریعتر می‌فهمد که چه می‌خواهد. چگونه در جهت اهداف به پیش برود، به نقاط ضعف و قوت خود پی می‌برد و محدودیت‌هایش را درک می‌کند.

اکنون که با تغییر نظام آموزش متوسطه و تدوین درس برنامه‌ریزی تحصیلی - شغلی که به صورت درس تک واحدی اختیاری ارائه می‌گردد و ایجاد پست جدیدی به نام «مشاور» در سطح دبیرستان، گام نخست در راه تحقق این آرمان برداشته شده است. ضروری است تا تأثیر این درس را بر خودپنداره و رضایتمندی تحصیلی دانش‌آموزان که یکی از هدفهای ارائه این درس می‌باشد بررسی تا زمینه لازم جهت توسعه و اصلاح این درس فراهم گردد.

بیان مسئله

موفقیت تحصیلی یکی از اساسی‌ترین موضوعهای آموزش و پرورش است که عوامل بسیاری از ویژگیهای روانی، عاطفی، اجتماعی و ... می‌تواند در آن تأثیرگذار باشد. از جمله ویژگی‌های روانی عوامل فردی تأثیرگذار بر موفقیت تحصیلی و شغلی خودپنداره و رضایتمندی تحصیلی است. همانطور که کودک رشد می‌کند، عوامل مختلفی بر خود پنداره او تأثیر می‌گذارد و خودپنداره او را تشکیل می‌دهد (هاینز،

نوریسم، ۱۹۹۰).^۱

^۱ - Haynes, Norrism.